

pápaszemekkel 's eljök fölforgatva rakott hangjegyekkel szoktak megjelenia' jobbézelmekeket felháborított kapzsiság alkotta színpadon, hol egy közülök, ki számár fülek 's pávafark által különbözteték meg társaitól, énekelt, a' többi hegedülve követvén őt. És a' világváros falai közt számosan találkoztak, kik ezen nyomorgó nyomban kedvöket találván szorgalmasan népesíték a' monsieur termét, ki hihetően jó kedvvel dörzsölgeté őszte tenyereit, napról napra fényes biznyságit tömvén zsebeibe azon kedves meggyőződésnek, hogy nem csapláros nélkül készíte számvetését. — De az emberiség illy gyengédtelenül kicsufolt geniusa vezérlett oda, hol a' romlott keblük röhögve mulattak, egy olly férfit is, kinek feje és szive helyén vala, neve H a ü y B á l i n t. A' helyen, mellyről szölok — jelenleg kávéház van 's „Caffé des aveugles“ czimet visel.

Ugyanez időtájban jelent meg Párisban P a r a d i e s M a r i k. a. egy bécsi tanácsnok világtalan leánya, ki nemcsak Mária Theresia császár- 's királynő figyelmét kötelezete, hanem a' londoni 's párisi udvarokban is bámulák szellemi 's kiválkóképen zenészi miveltését. P a r a d i e s k. a. több rendbeli tudományos segédeszközei között birt egy kézi sajtóval is, melly Kempelen hazánkfának a' híres bécsi sakkjáték alkotójának terve szerint készült.

H a ü y B á l i n t szívének elég volt e' két különböző elemmel érintkezésbe jönie, hogy fölgerjedjen nemes keblében az isteni szikra, szövétneket gyújtandó a' vakok örökös börtönében, — életre ébresztendő azok végtelen szunyadásban tespedő lelköket, 's fonnyadt bátoratlan tagjaitkat biztos mozgásra edzendő szoktatandó, szóval:

H a ü y B á l i n t tette meg k e z d é 1784ben P á r i s b a n a' rendszeres vaknövelést. Ő nyitotta meg első a' vakok tanodáját. — A' siker-koronázta nemes vállalat nem is maradt követők, pártolók nélkül. Kik közül mindenek felett hálás tisztelettel említem a' vaknövelés tisztos vén apostolát, cs. tanácsnok Klein Vilmos urat, a' bécsi intézet alapítóját 's igazgatóját, — tőle indult ki a' magyarországi intézet első eszméje is — ki még most is 80 évet jóval haladott aggastyán létegre egyre és szorgalmasan fáradoz a' vakok ügyében, mellynek majd félszázadot áldozott már éltéből, kinek nevét buzgó tisztelettel említi minden becsületes vaknövelő, 's hálaérzettel csatolja istenhez küldött fohásza mellé minden növendéke! — Te oltád az én szívembe is tisztelt ősz bálványá lelkemnek! ezen szent ügy szeretetét kiirthatlanul 's atyailag ápolád azt több hónapig. A' te elveid nézeteid azok nagyobb részben, mellyeket — annyi zaklatás, annyi fondorság daczára — nem valék képes sem ennyugalmamnak, sem más hiuságának feláldozni. Tenálad láttam legelőször, minő nagy különbség van a' vakok nevelése és dressirozása között. De vissza e' tisztos tárgyól, mellynek magasztalásával számos ívet lehetne minden tulság nélkül betölteni, a' kitűzőthöz. *)

Mint imént említem H a ü y n e k találkoztak követőji, 's egyes vállalkozók kitérése, lelkes emberbarátokból alakult egyesületek gyámolítása, fejedelmi férfiak magas pártfogása által az előtűnk lefolyt 62 év alatt Európában 38—40 intézetnek vettették alapja meg a' vakok számára, mellyek közül legtöbb n e v e l ő - néhány pedig g o n d v i s e l ő - intézet (Versorgungs-Anst.) Amazokban iskolai tudományokat, zenét, kézműveket tanulnak a' vakok, bizonyos meghatározott számú évekig; — ezekben pedig egész életükre láttatnak el szállással, élelemmel, ruhával, némi kiszabott foglalatosság mellett.

A' fenálló vak-intézetek közül 16 német (szelleménél fogva közéjük van a' prágai is foglalva) neveltetik bennök körülbelül 300 (mindenütt csak kerekesszámokat alkalmaznak könnyebb áttekintés végett) vak, mintegy 60 ezer pft-nyi évenkénti kiadással! Van pedig — az ausztriai birodalom, meg a' porosz korona minden tartományait öszszévéve — majd 7000 neveltetendő vak a' német földön, kiknek n e v e l t e t ő k r e az előtűnk álló számok szerint csak 1,400,000 pft kellene évenként. — Jól megértsük egymást! Ennyi kellene csupán a' iskolásokra — a' munkaképesek' sokkal nagyobb száma szinte legalább ennyit igényelvén. — De térjünk haza.

Magyarországha a' pesti intézet 30 növendékei közül, boldogult Gömör Károly pénztárnok ur nyilatkozata szerint több esik egyre egyre az éves kiadásokból 200 pft-nál, házbért nem számítva, pedig a' házban is telkestül fekszik legalább 50 ezer pft. (1842iki külföldi utazásom alkalmakor Londonban azt tapasztaltam, hogy az ifjabb (Londonban kettő van) intézetbe 20 font sterl. = 200 pftért vesz-

*) Dr. Zeune berlini, dr. Georgi drezdai igazgató, Knie János (világtalan) horoszai tanító urak, mint ugyanamnyi jeles bajnoki a' vaknövelésnek, hiszem semmit sem látnak érdemeikből levonva az által, hogy mindenek előtt említem a' fejedelmek által is több ízben kitüntetett azon férfit, kinek hogy ők is nagy tisztelőji, személyesen vala szerenésém tapasztalni. — D. L.

nek be 1 évre egy növendéket. — Ott 20—24, nálunk 4—5 váltógaras a' lúsnak fontja.) Lehet pedig i s k o l a - 's m u n k a - k é p e s vakjaink száma legalább 4000! — Tessék kiszámítani: mennyi kellene az iménti költségvetés (b u d g e t) szerint neveltetésükre évenként nálunk — kik ritkábban járulunk a' közügyek oltárához világhírű subsidiumunkkal, mint az üstökösök a' rendes csillagokkal olly gyönyörűen hímzett ég boltjára. — Nekem úgy látszik, hogy 4000×200=800 ezer, tehát 800 ezer pft évenként csupán vaknövelésre! Ha Dolezsalek A. ur állítása, ki 24 ezer vakot vet Magyarországra, való, akkor majd két annyira rughatna ezen kiadás. Én azonban még hiteles adatokkal nem győztem meg, bizván a' magyarok istenében, nem tudom hinni, hogy a' sors keze még vakok dolgában is kétszeresen sujtotta volna édes hazámat, annyival kevésbbé, minthogy hiteles adatokkal támogatott munkák állítása szerint az európai öszszes tartományokban közép számitással mintegy 800 esik egy millió lakosra. Ez is elég sok. — Ezek után úgy hiszem mintegy magától gördül elő azon kérdés: vajjon mit művelnek az illy nagy költséggel fentartott intézetekben, 's célszerű e' a' mit cselekesznek? D i e n e s L a j o s. (Folyt. jövő számban.)

Még egy szó a' duns-tízal csatorna ügyében. (vége.)

'S ha azon táborozások, mik Vásárhelyi ur 's a' Hetilapban közölt „Észrevételek“ írója által a' pest-szegedi csatorna ellenében annyi erőköddéssel végrehajtottak, a' tárgy barátjára lesújtó hatással voltak: úgy valóban jól esett olvasni azon józan felfogású kerekded cikket, mellyet b. Vécsey Miklós a' Budapesti Híradó m. é. 292dik számában közölt a' közönséggel; 's mellyben éles belátással jeöltelik ki a' társaság által legközelebb teendő; 's melly igen helyesen jegyzi meg, hogy csupán a' 3dik észrevétel, t. i. a' Tiszának állított zavarodásba-hozása, azon egyetlen pont, mellynek nyomán a' vállalat felfüggesztése eszközölhető a' kir. helytartó-tanács által. — Jól esett végre a' t. szerkesztőségnek azon öröndetes jegyzését olvasni, melly szerint Feyne hollandi főmérnök ur a' csatorna létesítését szinte lehetségesnek tartja.

A' Tiszának állított zavarodásba-hozására nézve szabadjon nekünk is egykét czáfoló szót elmondanunk. — Ki csak parányi lélekanti tapintattal van is felruházva, kelletin tud észrevehette V. ur ellenő cikkekben azon szorgalom-ki-fejtést, melly a' csatorna létesülésére vonatkozó akadályok fölkeresésére fordított; észrevehette, hogy mi sem maradt el, mi sem hagyott ki, homét csak a' legcsekélyebb gátolási alkalom kikandikált; úgy annyira, hogy e' buzgalom nyomán Vásárhelyi ur még azon nyílással sem vevé észre magán, mik közül mutatványul e' cikkekben hármat felhozánk! — Szerintem e' nehézség-szaporítási szorgalomból hozott föl a' Tiszának eliszapoltatása is; 's elképzelem Vásárhelyi ur örömet, midőn e' csinos gondolat lelki szemei előtt, az általa Ördögárkának keresztelt pest-szegedi csatorna partján először felvillant; elképzelem megelégtülését e' hatalmas ellenvetéssel, mellyben magában van annyi erő — ha t. i. erőnek erejével fentartatik — hogy az ellentett csatornához mi se legyen!.. Ámde ha az ember elfogulatlan kedélyvel áll a' dolognak vizsgálatához, távol minden akadályozási szándéktól, úgy a' Tiszának eliszapoltatásából aggodalmakat meríthetni nem fog, miután annyi bizonyos és mindennap tapasztalható, hogy a' folyamok a' beljök jövő iszapot 's földrészeket részint kiöntés-térekbe, részint a' főfolyamok nyomán a' tengerbe szokták lerakni. — „Máskint állana a' dolog persze, ha például azon kilencz millió köb-ölyni föld, melly a' csatornának vízzel kihordandó részét képezi, rögtön a' Tiszába helyeztethetnék, öszpontosítva és száraz uton; ámde ez nem történhetik, miután említett kilencz millió köb-ölyni föld csak huzamosb — hat, nyolcz — év alatt, viz által higitott 's felolvasztott állapotban hozhatók a' Tiszába; hol az, legalább is 10—15ször annyi víztömeg közt oszlik föl, mint mennyi azt a' csatorna vonalán leusztatá. És épen e' körülményben fekszik oka annak, miért a' Tisza eliszapoltatása körül támaszott aggodalmak alaptalanok.“ — Ennélfogva nincs menekvés e' tétel értelme alól: ha a' csatorna vize kilencz millió köb-öly földet képes a' Tiszába elsodorni, képes azt a' Tisza vize is tovább usztatni, miután az mindig legalább is 10—15ször annyi mint a' csatornáé; ha pedig a' csatorna vize az említett földtömeget átszállítani a' Tiszába nem volna képes (mi azonban meg vagyunk győződve hogy képes), úgy a' Tiszát sem kellene féltetni, a' belé hordandó — semmitől! A' Tisza eliszapoltatása tehát szinte alaptalan ellenvetés, olyan, minőt csak tulságos aggodalom, korlátolt felfogás vagy akadályozási szándék hozhat föl.

Egyébiránt nehéz azt capacitálni, ki erősen feltevé, hogy magát capacitáltatni nem engedi. Ekép Vásárhelyi ur azon állításától, hogy t. i. a' Tisza a' csatornából kihordandó föld által zavarba hozatik, aligha lesz valaha elmozdítható, — habár más részről azt sem engedi meg, hogy

vizerővel főrészből a' csatornát kimélyíteni lehessen — annál inkább nem, miután épen ez egyetlen ellenvetés az, mellyből a' vállalat létrejövetele ellen pompásan működhetni; azon egyetlen, mellynek nyomán még a' tökéletes megbuktatásra is lehet kinézés! — Ez okból igen kívánatos volna, ha azon mód, mellyet Horváth ur cikkében megpendit, hogy t. i. a' csatorna iszapos vize nem közvetlenül, hanem bizonyos terjedelmes tavakon, mellyekben az iszap lerakodnék, vezetettnek keresztül a' Tiszába. — Ez ha lehető, mindenesetre legjobb expediens; sőt hasznosságra nézve is ez a' legelőnyösebb mód. — Így aztán megszünnék V. ur utólsó ellenvetésével a' kir. helyt. tanácsnak kellemetlen helyzete is.

És most már nincs egyéb mondanivalóm, mint hogy: kitérést, kitartást kívánok azon derék férfiaknak, kik Beszédés mérnök urban bizodalmat helyezve, a' nagyszerű de példátlan nehézségekkel halmozott vállalatnak, férfiakhoz illőleg bajnokai voltak; — kívánok kitérést, el nem csüggedést, bizodalmat ezentúlra is ernyedetlenül: 's hazánk nem sokára olly vállalatot létesít, melly a' mellett, hogy hasznosságra nézve páratlanul álland, nagyszerűségével világrevezetesség, készülési modorával pedig a' tudomány mezején új ösvényeket jelelő leend! — E g y m é r n ö k.

Zalamegyel közgyűlés (vége).

A' horvát ügyi sérelmek tárgyalásakor felszólt H. V. tb. is, azonban egészen más tárgyat pendített meg, t. i. a' hírlapokból köz tudomásra jött mosonyi statutumot, melly szerint a' külmegyei nemesek szavazási joga egy egész nemesi telekbirtokhoz köttetvén, 10 külmegyei nemesből, kik Mosony megye keblében egy kapott, vagy vásárolt nemesi telket magok közt felosztottak, a' szavazás jog megtagadattott. Midőn Zalamegye, mondá a' szözlött tb. ur, a' szavazási jogot a' tiszbeshekre ki akarta terjeszteni, ezen mint köréhez nem tartozó lépéstől a' nm. httó tanács által ismét és ismét eltiltatott; most a' mosonyi statutum a' nemesi jogokat szorítja és csorbitja, 's hogy eddig a' nm. httó tanács iránta intézkedett volna, sem nem hallotta, sem nem olvasta, emlékeztetni kívánja tehát a' nm. httó tanácsot, hogy a' mosonyi statutum iránt is, melly Cs. L. tb. állítása szerint a' nemesi jog egyenlőségét veszélyezteté, intézkedjék. Felszólalása azt eredményezte, hogy várni fogunk, és ha a' nm. httó tanácsnem intézkedendik, figyelmeztetni fogjuk eziránt. — Hontmegye leveléről, mellyet egész terjedelmében felolvastattunk 's mellyben tudatja velünk, hogy ő a' horvát ügyekben sérelmet nem lát, jegyzőkönyvbe ez fog ígattatni: f e l o l v a s t a t o t t. Így járt másik levele is, mellyben a' honti töredék törvénytelen lépését megrója. E' leveleket azért nem vettük tudomásul, ne hogy az gondoltassék felőlünk, mintha belőlök valami tudományt merítettünk volna. — Egyik mult évi közgyűlésünkben hozott azon határozatunk, mellynélfogva első alispánunknak meghagytuk, hogy a' panaszok előterjeszthetése 's orvosoltatása végett Bécsbe menni kívánó adózóinknak egy felsőbb tilalom ellenére utilevelet adjon, felsőbb helyről roszaltatik.

Most egy papi ügy került szónyegre, t. i. mult nov. közgyűlésünkben H. P. muraközi főszolgabíró a' megyének azt jelenté hogy Muraközben keblezett domborui lelkész a' lélekpenzt 's egyéb stolaris jövedelmeket ezüstpénzben szedé! — Ekkor a' megye egy a' hely színeré kimenendő vizsgáló választványt nevezett ki 's minthogy a' bejelentett tény onnan eredhetőnek mondatott, hogy emberenlékezet óta Muraközben törvényes egyházi látogatás nem tartatott, egyszersmind zágrábi püspök ő excellját is felszóltotta, hogy azt minélelőbb tartson. Jelen közgyűlésre a' küldetésében eljáró választvány jelentését beadta 's a' püspök ur válasza is, mellyet egy magyar szellemű 's azért a' RR. teljes tisztelet- és szeretetében osztozott V — zágrábi kanonok által küldött, felolvastattott. Vítatás alá kerültülvén a' tárgy K. J. első alispán ur örömmel értette a' püspöki válaszból, hogy Muraközben nem rég mult időben több egyházi látogatás tartatott; hogy ő excellja maga is Muraköznek nagyobb részét meglátogatta, és hogy ott mind a' lelkészek hivatalbeli buzgóságát, mind a' nép erkölcsét 's gyermekek neveltetését kívánt állapotban találta. De még nagyobb örömeire szolgáltandó az, ha a' püspöki válaszból megérthette volna azt: minő gond fordítatik a' gyermekek tanítatásánál a' magyar nyelvre, 's meggyőződhetnék arról, hogy az említett egyházi látogatások törvényes kellekkel is bírnak; azonban kénytelen kimondani, hogy a' levélben a' magyar nyelvtanításról említés sincsen, az említett egyházi látogatások pedig törvényes kellekkel nem bírnak; minthogy pedig a' választvány jelentéséből az tűnik ki, hogy a' kérdéses lelkész ellen emelt panaszok már legnagyobb részben megszüntetvék 's hogy csupán azok orvoslatlanok még, mellyek csak egy törvényes egyházi látogatáskor lesznek elháríthatók. Jónak látja első alispán ur püspök ő excellját még egyszer felszólítani a' törvényes egyházi látogatás minélelőbbi megtartása végett, 's ez uttal arra is figyelmeztetni, hogy a' horvát ajku gyermekek közt a' ma-

gyar nyelv-
többen is.
pökséghez
ezüstben sz
ezen akara
ellenmondó
ket ezüst pé
határozat k
tatni, hogy
's ne kényte
sürgetni; h
— Murakö
sát, illyen u
sürgetni; a'
marad a' st
is ezüstben
pár nyerse
az egész ur
alispán urn
lyamot ren
Az elp
1836ki törv
pusztult tel
az egyedül
ezer holdat
ezektől. Ezen
deni; illető t
ellen, kik a'
nem akarjá
törvényes
nak azon aj
dózni fogna
el. — A' kis
bocsátott sz
iránti részve
el, mellyek
fizettetni. H
fogjuk már
zánkflja kön
ni kívánjuk,
nök. A' hus
lésünk jün
Turó
pében nálun
's Lengyelon
híreket, mik
embereink
méltattuk, v
hónap vége
métellették,
körülmények
az alispáni h
cziába keres
levelek kiad
kiadattak, a
tius 2án a' n
kel öszszeka
zen tárgyra
rendelvény
intézyény a'
szönyegre k
kóban 's egy
egyuttal pe
intézkedések
tében adózó
helytartó-ta
arra kérjük
tanyázandó
rályi kincstá
kel, addig p
mesztvények
körülmények
másodalispá
a' többi rész
talmu tárgya
ti, pozsonyi
tárgyok-lev
gyelemmel k
sággal vitatt
a' pesti level
szerette voln
nyilatkozott
ván ő felség
ton reményli
öszszeülközn
municipalitás
határozat kel
szó sokféle b
szint azonkiv

gyar nyelv-tanítására gondja legyen. Szóltak a' dologhoz többen is. Cs. L. m. alispán Murakózt a' szombathelyi püspökséghez kívánta csatoltatni. S. M. tb. a' lelkészek által ezüstben szedett jövedelmeket visszafizettetni akarta. De ezen akarátának B. S. főügyész, Cs. S. és H. E. tb. urak ellenmondottak azon okból, mivel a' lelkészek jövedelmeiket ezüst pénzben szedni nem most kezdték. Végre következő határozat keletkezett: püspök ő exollja ismét fel fog szolliatni, hogy törvényes egyházi látogatást minél előbb tartson 's ne kénytelenítse e' megyét annak tartatását más uton is sürgetni; hogy a' magyar nyelv-tanításra gondja legyen. — Muraköznek a' szombathelyi püspökséghez csatoltatását, ilyen utasításunk úgy is levén, országgyűlésen fogjuk sürgetni; a' fizetésekre nézve törvényes egyházi látogatásig marad a' status-quo, t. i. ki eddig azt ezüstben kapta, ezután is ezüstben fogja kapni, a' ki váltóban, ezután is abban. Egy pár nyersebb kifejezést kivéve, meg kell vallanunk, hogy az egész vitaközlés illő komolysággal folyt le. Dieséret első alispán urnak kitüntetett ügyességeért, mely szerint a' folyamat rendes medrében megtartani tudta. —

Az elpusztult jobbágytelkek benépesítését parancsoló 1836ki törvény következtében kiküldött választvány az elpusztult telkek összeírását beadta, mellyből kitűnt, hogy az egyedül a' lövői járásban, a' többi nem is említve, több ezer holdat tevő rétek és szántóföldek estek el az adózó kezektől. Ezen összeírás a' nm. hltótanácsnak fel fogjuk küldeni; illető tisztviselőinket pedig oda utasítottuk, hogy azok ellen, kik a' kezeiken levő elpusztult telkeket benépesíteni nem akarják 's a' Imae 40ust bebizonyítani nem tudják, törvényes uton vegyék fel a' dolgot. Némely földesuraknak azon ajánlatát, hogy a' kezeiken hagyatott telkektől adózni fognak, a' megye mint törvényellenest nem fogadta el. — A' kisdedovó intézeteket terjesztő egyesület által kibocsátott száz pforintos részvényekből, hogy az üdvös ügy iránti részvétünket bebizonyítsuk, öt részvényt fogadtunk el, mellyek hatos kamatja évenként a' nemesi pénztárból fog fizettetni. Hát a' zala-egerszegi kisdedovó intézetet mikor fogjuk már életbe léptetni? — Horvát István érdemes hazánkija könyvtárát Nógrádmegye felszólítására megvétetni kívánjuk, azonban annak foglalatját előbb ismerni szeretnők. A' hus árát 1. xr. feljebb emeltük. — Jövő közgyűlésünk június 15re van tűzve. R e n d e s l e v e l e z ő.

Turóc megyei közgyűlés. Már február közepében nálunk azon hír szállongott, hogy szomszéd Gallicia 's Lengyelországban több helyütt lázadás ütött ki, de ezen híreket, miknek leginkább az onnan hazatérő kereskedő embereink valának terjesztői, vagy igen csekély hitelre méltattuk, vagy épen koholványoknak tartottuk 's egyedül a' hónap vége felé, midőn már többek által 's részletesen ismételtek, viselhetünk nagyobb figyelemmel azok iránt. Illy körülmények közepett február 28án több sürgöny érkezett az alispáni hivatalhoz, minek következtében legott a' Galliciába kereskedés végett szándéklott embereink részire utlevelek kiadása felfüggesztetett, azok pedig, kiknek ez előtt kiadattak, az odameneteltől elültattak: midőn ez okból martius 2án a' még decemberi gyűléskor kitűzött törvényszékkel összekapcsolott közgyűlésre összejövének, figyelmünk ezen tárgyra vala leginkább irányozva, melly néhány udvari rendelvény kihirdetése után azonnal, azon helytartótanácsi intézvény által, mely ez érdemben sebes postán érkezett, szönyegre került. Ertesítettünk ezen intézvény által a' Krakóban 's egyéb lengyel tartományokban kiütött lázadásról, egyuttal pedig az átkelő katonaság ellátatása iránti kellő intézkedések megtételére szolliatunk fel, minek következtében adózóink ezen ellátásra képtelen levén ő felségét, a' helytartó-tanácsot 's az országos biztosság főgazgatóját arra kérjük fel, miszerint akár az átkelő akár megyénkben tanyázandó kisebb vagy nagyobb számú katonaság a' királyi kincstár egyenes költségén láttassék el élelmi szerekkel, addig pedig a' társakban találtató pénzen szükségessé termesztvények betudásképen 's ideiglen vásároltassanak. A' körülményekhez képest teendő rendelésekre nézve elnök másodalispán teljes hatalommal ruháztatván fel, átmentünk a' többi részint e' gyűlésre halasztott, részint sürgetős tartalmu tárgyakra, mik közül érdekesnek kövélkezők: 1) pesti, pozsonyi és honti- a' mellékszágok tartománygyűlését tárgyzó levelek; mellyek 's azok mellékletei legnagyobb figyelemmel kísértettek 's mondhatom férfiakat illő komolysággal vitattak meg 's bár találkozott egy két szónok, ki a' pesti levelet a' honti felszólítás nyomán csak tudomásul szerette volna vétetni, de a' többség pozitív végzés mellett nyilatkozott 's abban összpontosult, hogy a' KK. és RR. bizván ő felségének törvények iránt órkődő szeretetében, bizton reménylik, miszerint semmi olyast, mi a' törvényekkel összeütközne, nem szentesítend, egyébiránt, mennyire a' municipalitások ürügye alatt törvényekkel ellenkező több határozat keletkezett, a' tartománygyűlési 's a' municipalis szó sokféle bonyodalmaknak részint országgyűlésünkön, részint azonkívül szolgálva kútforrásul, 's a' municipalitások-

szükség állani, oly gyakori hivatkozás történik, ezek jövődorei kikerülése tekintetéből, a' municipalitások közelebbi országgyűlésen ex professo tárgyaltassanak és korláti a' mostani korszellemnek megfelelőleg határozatassanak meg. 2) Hont azon levele, mellyben tudatja velünk, hogy egy törredékének mult évben hozánk intézett levelét hivatalosnak 's egész közönségének nem isméri el, 's mellyet mi nem ugyan a' hiteles peesét híjánya miatt, mert lehetnek esetek, hogy a' nélkül is írhatni hitelesen hivatalos levelet, de belső tartalmánál fogva törvényhatósági levelezésnek el nem ismértünk, kedvetlen érzéssel hatott ránk azért, mert az abban előforduló kifejezések inkább egy győztes párt mint egy tekintélyes hatóság érdekében használtattak; mi pedig bizonyos intést saját magában foglaló befejezést illeti, arra válaszképen a' felszólító megyének vissza fog iratni, mikint a' hontihoz hasonló események nálunk soha nem kerülendnek elő. 3) A' pályinkafőzési tilalom felfüggesztését rendelő helytartótanácsi intézvény, jóllehet nálunk a' szeszégetés szabadon üzétvén, ránk nem alkalmazható, de azon magában rejő elvnel fogva, mintha minden végzés, foganatosítása előtt, a' kormány széknek fel volna terjesztendő, miután a' törvénytelen határozat megsemmisítése amugy is ezen kormányzék hatalmában áll, országgyűlésen előterjesztendő sérelmül feljegyeztetett. — Jövő évnegyedes gyűlésünk e' hó 30ára tűzetett.

Horvátországi dolgok (folyt.) Vándorpálya az ember földi élete, ma itt, holnap amott jelenik meg cselekvő vagy szenvedő helyzetben, mint t. i. a' sors mutatója küzdésterét, feladatát kijelölő. Így valánk mi is; csak a' sors intésének hódolánk, midőn Varasdmegye alig félig végzett gyűléséről a' zágrábmegyei terembe szolliatánk; itt mint cselekvők, ott mint szenvedők állánk. Előre sejtők, 's e' sejtelmünk nem is esalt, hogy Zágrábmegyének febr. 20ára hirdett évnegyedes közgyűlése kifakadó leend, azért vitünk magunkkal türelmet zsákszámmra, mit elég alkalmunk volt Varasd rendel közt szerezni, mert még az Agramer polit. Zeitung és a' Narodne Novine sem birt e' tartomány érdekei ellen czifrább czikket penderíteni, mint minő szónoklatok peregetek itt. Türelem-hiányban tehát nem valánk, midőn állépők a' küszöböt, mellyen tul egy nemzet töredéke fog legszükségeseb teendői felett határozni; vagy végzett határozatának megsemmisítésén munkálni. Első alispán foglalá el az elnöki széket, mert Zágráb megyének most sem főispánja sem helyettese nincs. Elnök-alisp. ur a' körülmények 's tanácskozás alá veendő tárgyak komolyságához mért 's a' kedélyekhez csilapítólag intézett jeles beszéddel nyitá meg az annyitól oly ohajtvá várt gyűlést; e' nyilatkozata a' szeretett férfinak ujjolag is bebizonyítá, mikép ő méltó azon állásra, honnan Zágrábmegyének közés magánygyeít igazgatja; méltó azon pártatlan bizalomra, mellyel őt a' megye választó közönsége megtisztel. Illy férfit minden megyében a' kormányrudhoz 's nem leszünk kénytelenek a' megyei vétkes kicsapongásokról veszéklő czikkeket írni! mert alig van megye a' magyar alkotvány ege alatt, hol a' pártokat dühösb ellenszenv ostorozná, mint itt, és mégis alig van megye, hola' közigazgatás és tanácskozások gyorsabban 's gondosabban folynak, mint most Zágráb megyében. —

A' megnyitó beszéd után, mellyet egyes részeiben valódi horvát szívből eredt buzgó zsviók 's tapsviharok kísérték, olvastatott egy a' nm. udv. kancellária útján hozánk érkezett k. k. leirat. Mély esend vala 's ezért meg is értettük a' leirat minden szavait, minek legvilágosb jele volt az, hogy a' k. k. leiratot tisztelettel tetteink további irányzására tudomásul elfogadtuk. Igen igen kívánatos a' minél előbbi országgyűlés összehivatása, hol e' esomó, melly mindinkább gordiusivá kezd alakulni, feloldassék; mert a' tartom. gyűlés meddigi terjeszkedhetéséről csak itt mondathatik olyan ítélet, mellyen az összes ország, gazdag és szegény, öreg és ifju megnyugodni köteles.

E' tárgyon áthaladván elnökölő alispánunk még két k. k. leiratra figyelmeztetle a' rendeket, ezek egyike a' megyének azon hivatalos lépését roszszalja, miszerint ez egy lelkésznek a' szentszék előtt folyamatba tett pörébe avatkozott; ettől elültatunk és saját hatóságunk körében maradásra utasítottunk, azaz nemo miatt falcem in alterius messum. Ez igen szép mondás, csak hogy jelen esetre, mellyiránti intézkedés a' megye helyhatóságát közelről érdeklí, valódi érvényességgel alig alkalmazható, egyébiránt a' k. leiratot kellő tisztelettel tudomásul vevők 's a' szentszék eljárását, mivel így kívántatik, ignorálni fogjuk. A' másik k. k. leirat szinte roszszaló 's rendre utasító volt; ez a' Jozipovicokat illető tömeg gondnoka kineveztetését érinté. E' tárgy kellő érthetése végett kissé hosszszakoknak kellene lennünk, de hiedelmünk szerint a' leirt sorok úgy sem fásaszthatnák az olvasó szemét; azért röviden érintjük, miként a' pártszenvédeley még illy vagyonkezeléseknél 's családokat illető ügyekben is annyira kezd szerepelni, hogy a' megyének kö-

telességeül kelle ismérnie az ez iránti hathatós intézkedést; mit az által vélt legezédirányosabban eszközölhetni, ha az elfogult érdekek által megválasztott tömeggondnok ebbeli megbizátásától elmozdittatik 's helyette olyan neveztetik, kibem az érdekeltek bizalmat helyeznek. E' határozat ellen a' magát sértettnek érző fél felsőbb helyen panaszkodott 's a' volt tömeggondnok visszaállitását kérte; mit is a' leirat a' megyei eljárást roszszalva, teljesített szigorúan parancsol. És mi engedelmessédkünk, habár voltak szónoklatok itt is, mint a' főnebbi tárgyaknál, mellyek a' megirt megyei eljárást törvényen alapultnak vitatgatták.

A' nm. Helytartótanács pedig egy k. intézvényében figyelmezteti a' rendeket azon, már jóval ezelőtt leküldött rendeletére, miszerint a' turopolyai nemesség nemesi jogainak igazolása foganatosittassék. A' rendek ezen k. figyelmeztetést szívesen fogadák; habár az idők és okok, honnan e' rendelet származását veszi, megváltoztak; szívesen fogadák pedig annál inkább, mert így a' turopolyai nemességnek alkalom nyilik azon legszentebb jogainak az igazság széke előtti tanusítására, mellyeket a' közelebbi tartománygyűlés nemcsak kérdésbe vont, de tagadott is. Egyébiránt ugyanakkor, midőn Turopolya nemes közönsége nemesi kiváltságának igazolására utasittatik, a' rendek igazsággal teljesen összhangzónak találták azt is: hogy a' megye minden nemessége ezen igazolás jogszerű terhe alá vettessék. Csak mi tudjuk, mennyi baj leend így elhárítva, ha t. i. az összeírás és verificationalis eljárás, mellynek jeles tagokból kiállított személyzetétől a' legüdvösöb 's legigazságsabbat vagyunk feljogosítottak remélni, törvényes szigorral 's részrehajlatlansággal fog végezteni. J. e' tárgynál szóba hozá a' vinodoli és tengerparti kerületek nemes közönségét 's viszony-rokonság miatt őket is hasonló vizsgálati bírálás alá kívánta szorittatni. Voltak sok pártolói különösen azon nézetből, hogy mi C-nél bebizonyittatni sürgettetik, hasonló körülmények 's ugyanazon jogviszonyok közt D-től is teljes joggal kívántathatik; de a' többség 's különösen elnökölő alispánunk úgy vélekedett, hogy eziránt a' tisztí ügyesség véleménye kéressék ki, 's csak ez hallva, mondja ki a' megye tárgyelelti eldöntő határozatát; mi el is fogadtatott.

Ezek végezte után az elnök egy halom megyei körlevélre mutatott, mellyek közül e' helyen csak azokat fogjuk kiemelni, mellyek érdekességük miatt a' haza közügyére czélnak; mivel pedig mi a' pártviszályok mirigye által keresztült hatott melléktartományokban lakunk, meg fognak engedni az illető lelkes magyar megyék, ha mindenek előtt azon leveleket veszzük tárgyalás alá, mellyek a' két ország közt tágulni kezdő viszonyt érinték. 'S ki hinné, hogy e' tekintetben az elsőség Hontnak adatott? a' levél tartalma ideiktatásával nincs kedvem sem papírt sem időt vesztegetni; Egyébként figyelemmel hallgattuk végig Hontm. okoskodásit 's végül csak azt sajnáltuk, hogy ns Hontmegye saját alkotványos életünkben oly homályos agyuaqnak hisz bennünket, kik azért, hogy politikai saját belviszonyaink 's jogainkról kellő tudomást szerezzünk, a' dolgok valódi állásáról ferdén tudósított megyéhez folyamodunk. Nem — tisztelt testvér megyei mi tudjuk, mi a' miénk; nem kívánjuk a' másét, de van lelkünkben elég erély, a' magunkét sem engedni. A' czifra phrasisu levél felolvastatott miként mondók; 's azonnal J. emelé szavát a' levél indítványa ellen, fájalmát fejezvé ki, hogy ns Hontmegye, melly nem rég az ellenzéki sorban első közt küzdött, most akkori elvével egészen ellenkezőért izgat; melly fölléptében következetlenség is van, *) mit szónok tárgyavatottan fejtegete 's kimutatá beszéde további folyamában, mikép épen azokbul némelyek, kikre ezen viszályba sodrott tartományok 's egyéb megyék igazgatása bizott, tehát kik a' kormány bizalmát birták 's így kötelességök leende a' nemzet bizodalmt is törvényeszerű tettekkel eszközölni, ezt elmulaszták. — Egyébként — mond szónok, a' haza örlelke megálda bennünket oly férfiakkal is, kik félre téve minden gúnyt, ráfogást, rágalmat és gyanusításokat férfiasan küzdenek érdekink mellett. Eszmesorozaton emlité szónok Pest 's más megyéket, mellyek e' mellék-tartományról nem úgy gondolkoznak mint Hont, hanem úgy, miként azt a' status állása, az ország egész léte 's a' korona érdeke igényli. Végre buzgó ohajtasát fejez ki az iránt: vajha azon eszmék, mellyek e' tartományok érdeke iránt a' pesti körlevélben kifejtve vannak, valaha tetté is válhatnának, mert így ez ország csak akkor örvendhet azon nyugalom élvezésén, mellyet minden becsületes polgára oly sováran ohajt. Szónok ezután ama viszonyok fejtegetésire tért, mellyek Horvát- és az anyaország közt vannak 's éles tapintattal jelölé ki az okokat, mellyek közelebb multban e' szent kapocs tágitatását eszközzésbe vevők 's ezek nyomán higgadt meggyőződéssel lehetlennek ál-

*) J Hontmegye egykor felirt hogy K. L. nak hírlapszerkesztési kiváltság adassék, 's erre a' többi megyét is felszólitá, most azonban izgatónak bélyegzi őt, ez e' a' következetesség? 9.

lita, hogy magyar törvényhatóság helyeselhetné a tartománygyűlés minden eljárását, ha mind azok hiteles tudomásával bírna, melyek a dolgot ennyire érlelék 's teljes hiedelmét fejezé ki az iránt, hogy illy adatokat bírva Hont is ellenkező véleményben szólalna fel, mint most illy adatok nélkülözhetően nem ön fejből gondolkodva; indítványozá tehát, hogy minden olyan iromány's oklevél, melyek Horvátországot akár egészen, akár részleg érdeklik, úgy azok is, melyek különösen csak e megyére vonatkoznak, 1837-től — mint a' zavaros mozgalmak kezdetétől fogva szedések össze 's hivatalosan másoltassanak le. Ezen irományok 's oklevelek aztán egy alázatos 's a' dolgok állását okai és körülményivel együtt híven rajzoló felírásban a' fels. trón elibe egy részről, más részről pedig minden törvényhatóságához küldessenek meg. Szónok csak ez által hiszi a' kérdést úgy kimeríthető 's felvilágosíthatónak, hogy a' törvényhozás kellőleg határozasson. Tekintetbe vevén pedig azon testvéries ragaszkodást 's egyszerűséget, melyet ns Pestmegye politikai hánykodásunk mellett tanusított, neki üdvözlő 's köszönő levelet javasolt határozni, melyben szíves részvéte továbbra is kéressék ki 's végre, mivel Pestmegye illy erélyes eljárásának nagy részben — illő méltánylat minden tagjának! — K. L. indítóka, — Zágrábmege közönsége által, mihelyt főispánja leend, ajánltassék táblabíróvá nevezés végett. Ezen pontok egy 's más állításit még bővebben derítgetve szónok a' rendek figyelmébe ajánlá. Lett vita, szó meg beszéd; de nem az indítványok ellen, hanem mellettök, csak néhány hallatá magát néha néha nem helyeslőleg. Minek eredménye lón: hogy az indítvány minden részeiben hangos éljen-kiáltások közt határozattá vált.

Másnap gyűlésen kellemtelen tárgy foglalkodtatá a' rendeket, t. i. a' már tudva levő biztosság a' turopolyai nemesség ellen; biztosul Kukovics János báni táblai elnök van rendelve; ezt a' megye elfogadni idegenkedett, mert az ellenpártnak nevezetes embere 's így mint részes bírői pártatlan szerepet nem vihet; ez értelemben a' megye fel is írt; de még januárban érkezett leirat a' megye ellenököt elégségeseknek nem tartván oda utasítatik, hogy a' biztost eljárással támogassa. Ez volt a' mai nap vitatárgya. Turopolya grófja az ellene támasztott vádakról kész bárkinnek felelni 's alávetni magát b á r k i vizsgálatának, csak ezen b á r k i ne legyen ellensége; ennek oka pedig azon nevezetes körülményben rejlik, hogy a' dolog világosságra hozatala miatt a' biztos előtt fel fog nyitni Turopolya nemességének levéltára, melyben legszentebb ereklyéji annyi zavaros idón át megőriztettek 's így abba semmi ellen kizsákmányolás végett nem bocsátott. Ez okból Turopolya nemessége ujjal is remonstrál a' biztos ellen 's kéri a' megyét e' remonstratio pártolására. Már itt nem szólhatunk teljes összhangzsról, a' többség Turopolya remonstratióját pártoladónak határozta 's e' végett repraesentálunk. Mi lesz eredménye, tudatni fogjuk.

Nálunk is szóba hozott azon gyakorlati tapasztalás, hogy mit ellenünk írnak, szabadon közölhető, mi mellettünk, az nem jelenhetik meg; e' végett sérelemjegyzésre hajlanak némelyek, de a' többség azt határozta, hogy majd máskor fog határozni 's így nem tudjuk még jóslani is a' szabad sajtónak mikor jöved a' nálunk országa? 9.

Isméti felszólítás a' pestmegyei gazdasági fiók-egyesület t. cz. tagjaihoz a' tagsági díjak ügyében — 's ujjabbi aláírás végett. A' gazdasági fiók-egyesület lételenek közel négy éves pályáján örömmel nézvé el, midőn zenge életének a' fölmerülő akadályok ellenhatásai közt is szépen fejlődő gyümölcseit csekély erejével összémerné; — kétszeresen fölhíva érzi magát, a' körébe vágó minden munkálatoknál azon ernyedetlen kintásra, mely nélkül hazafiai tettekre napfény nem mosolyog sehoh és — soha! Annál fájdalmasabban esett tehát a' február 6kán tartott közgyűlésnek, a' pénztári kivonat tárgyalásánál kitünő azon szomorú tapasztalással találkozni, miszerint ezen közhasznú intézet iránt némely tagokban a' részvét ellankadott, jelesen: hogy többektől a' tagsági díjak minden behajtási kísérlet dacára mindekkorig sem szedethettek be; — miután pedig az egyesületnek a' tagsági díjakból áll minden jövedelme 's ezek fizetlensége által működési körében — nevezetesen a' heálló tavaszi munkálatok 's elkerülhetlen szükséges építések felállíthatásában — minduntalan gátoltatnék, elhatározá közgyűlésileg ujjabbi figyelmeztetéssel sürgetni a' hátralevő tartozások behajtását. — Mihez képest hazafi bizodalommal ismételve szólítottunk fel az egyesület illető t. cz. tagjai, miszerint tekintvén mind azon szép hasznót, mi eddig is már intézetünk életéből a' haza keblére szívtárgott, 's mindazon őszinte törekvéseket, mik egyesületünket egy messze nyiló kilátás küszöbére állították: — a' már eddig is egyesületünk kárával nélkülözött tagsági díjak letevésével tartozásaiknak eleget tenni siessenek. — Lejárván pedig az 1843ik aláírás részvények zárójele, tiszteltet szólítottunk fel a' t. cz. részvényes urak: miként megénk

felvirágzását erejéhez képest előmozdítani törekvő egyesületünket ezentul is pártfogásaikra méltatván, hazafi buzgalmokkal a' közös célhoz járulni szíveskedjenek. —

Fizetések és aláírások elfogadtak: P e s t e n egyesület t. cz. Csanády Ferencz r. t. urnál, az iparegyesület szálán. — A' pilisi járásban: P o m á z o n Takács Mihály — T i n n y é n Sántha István, — Csepel szigetén: R á c z k e v i b e n Fejes György, — Váci járásban K. M e g y e r e n az egyesület pénztárnokánál — F ó t h o n a' egyetlen titoknoknál, — pesti járásban: Ó e s á n Darányi Ignác; — keeskméti járásban: K e e s k e m é t e n Csányi János — N. — K ö r ö s ö n Kalocsa László, — C z e g l é d e n Szabó Károly; — solti járásban: S o l t o n Stefanyák Ferencz, — D u n a - P a t a j o n Nyáry Péter t. cz. egyesületi képviselő uraknál. — Kelt Fóthon martius 2kán 1846. A' közgyűlés meghagyatából. F l e k l K á r o l y, helyet. titok.

Budapesti napló. (Mart. 19kén.) A' küszöbünk-től mármár pártoló vásár irodalmunk teréről is mutatott fel terményeket, melyek közül megemlítendő Bloch Móricz tanár és m. t. társ. tag „kiegészítő szótára,“ melyet szerző több év előtt megjelent magyar és német nyelvi szótáraihoz írt, idegen szót 's eredeti magyar szólásmódokat közölve abban, valamennyi eddig megjelent szókönyv pótlékul. Előttünk a' német-magyar rész, mellynek belbecsét azon kiállítási csin öregbíti, miszerint a' szótár tartós használhatásra jó papír és kellő alakkal bír, és csinos tisztanyomásu, 's a' 6 hét múlva megjelenendő második, vagyis magyar német részszel együtt árá oly olcsó, minő veszteség nélkül csak lehetett t. i. 2 frt. pengő. Geibel Károly sajátja. Szinte nála szereshető: „Magyar nyelvtan főbb szabályainak rövid foglalata, gyakorlatilag előadva gyengébb koruak használatára, szerkeszté Schultz István.“ Árá 30 kr. Szerző hosszu időig forogván nevelői pályán leginkább eltalálható azon módot: miként tenetni gyöngye növendékek előtt érthetővé a' kevés gyönyörrel kinálkozó nyelv-szabályokat. — Borkezelőnk 's kereskedőinknek: „A' borjavítás és vegyítés fölfedezett titkai, vagy mesterség veszély nélkül az emberi egészségre nézve rossz borból jót készíteni, valamint maderai, tokaji, muskatal, szagos, alkantei, lacryma Christi, rajnai, burgundi, champagnei bort ámitásig utánozni, 's a' hamisítottakat megismerni, egyszersmind függelékül a' pinczester: vagy a' boroknak hordók és palackokban mikép kezelése, alkalmazá Borsos Márton. Árá 48 kr. p. p., szinte Geibel sajátja. — Irinyi József, „Német-francia-és angolországi uti jegyzet“ két kötetnyi össz. negyvenegy ivnyi díszes kiadásban megjelentek. — Az Erdélyi J. szerkesztette népdalgyűjtemény néhány nap óta nagy forgásban van, vásáriak az ország külön vidékeire hordják. Végre mindezek koszorújauk emlülük meg: Jászay Pálnak nagy gond 's hű avatottsággal írt „A' magyar nemzet napjai a' mohácsi vesz után“ czimű történelmi könyvét, mely magyar történelmünkben, szabályzott nyelve, bő és hiteles adatai tekintetéből új kor-szak előidézője leend. Még csak az első füzet jelent meg, honnét remélünk lehet, hogy e' nemzeti kincséből egy kis gyűjteményt birandunk. — Folyó hó 17én nyitattott meg évnegyedes közgyűlése Pest megyének, melyről ugyan lapjaink külön rovatban fognak megemlékezni, itt azonban nem mulaszt-hatjuk el a' hely komolyságáról megfélekedő azon egyede-keket figyelmeztetni, kik egyes kitételeket tenyér-csatogatással szótak üdvözölni: ez helyén lehet ugyan művészeti produc-tióknál de nem tanácskozási teremben, hol a' haza ügye fér-fias keblet, nyilatkozatokat, 's viseletet kíván. — A' művészet mezejére törőleg meg kell emlékeznünk kis Joachim hazánk-filáról, ki jelenleg hegdedü-művészi hangjaival bájoslagja városunkat 's társas köreinket annyi tárgyhalmazban leginkább foglalkodtatja. Reá szép jövő vár a' művészvilágban, azonban nem e' hazában, melyet szülőttei, mihelyt kis hirre kapnak, elszórtak hagyogatni, 's csak néha néha egy kis kegyes meg-emlékezésből térnek vissza. — Liszt F., ki most egész Bécsset szédeltésbe hozta, nem sokára itt lesz, 's mint ott, egyszerre itt is feledve lesz Dreyschock, meg minden, mint Bécsben és Európában, mindenütt, hol fellépett. — Züllich szobrászunk gyönyörű madonnája végre a' nemzet kincsévé válik; Döbren-ter lelkis felszólításra ugyanis találkoztak e' hazának derék hőlgyei, kik szorgalmas aranygyűjtés által annyira viték a' dologot, hogy nemsokára együtt leendvén a' kívántató összeg, az nemzeti muzeumunkba fog átvétetni: hol bízhetőleg Feren-czynek pártolójánál mellé jutand hogy rátekinvén tudja meg a' magyar, miként: szobrász iskolája, szobrászata, 's e' fajban is művészeti dicsősége lehetend, bár későn. — Nemzeti színhá-zunk igazgatósága művelői szaporítói törekszik, mi mellett egyszersmind a' bérleti árt fölebb rugtatá; csak azt sajnáljuk ezen árszöktetésnél, hogy épen azok nem vétettek tekintet-be, kik leginkább megérdemlik ez adóztatás súlyát, holott e' közönségre szinte szüksége van a' színháznak, azon pontra pedig eljutottunk még épen nem hisszük a' nemzetit, hogy közönségével kényeszerint éreztetesse kegyeit. — A' Hon-déri szerkesztője biztos reményt nyújt arra, hogy Erkelünk jeles operája „Hunyady László“ Párisban is adatni fog nem sokára; e' mű érdekesh részleteit P. H. L. a' szerzőtől megve-vé 's a' zeneműkedvelők örömeire zongorára téve közrebo-csátandja. — Magyar honfiaink közül ismét egy zenési nevezetesség tünt fel; e' napokban olvastuk Bartay Endrének volt színházigazgatónk id. b. ának írt levelét, melyben örö-mel írja, mily nagy zajjal fogadtattott Oláhország fővárosá-ban jan. 24kén adott első hangversenye; mely alkalommal több darabot ő maga játszott el zongorán 's művésze annyira meglepte a' jelen volt hallgatóságot, hogy mindjárt többben külön jutalommal tisztelték meg; a' színház-igazgató pedig második hangversenyét 100 d. aranyig biztosította. Az uralkodó fejedelemtől estlyre hivatott 's több fő családnál szíves fogadtatásban részesült. — A' magyarországi izraeliták (megyénkinti 2 küldöttei) mult héten Kunewalder J. elnökléte alatt a' Kunewalder-házban gyűlést tartottak, mellynek tanácskozási folyama, valamint eredménye a' türelmi adó végső elintéztetése volt. — Méltán voná magára minden iroda-

lombárát figyelmét azon széphanzatu rege, mely az „Élet-képek egyik számában megjelent, sminek fő érdekessége ab-ban áll, — hogy nyelvünknek még kevésb képzettségű idősza-kában pár évtized előtt több lapra terjedőleg minden ige nél-kül íratott. E' mű szerzője orosz Adám, ki Mezzofanti ama közel 40 nyelvet beszélő híres nyelvész bibornoknak a' ma-gyar nyelvről mondott véleményét, miszerint ennek legszebb tulajdona, hogy rajta ige nélkül írni 's beszélni lehet, tetteg igazolá, mi pedig keletiségünk e' gyönyögyét örömmel juttat-juk olvasóink tudomására. — Folyó hó 17kén délutáni 5 óra-kor röpillt Lehmann a' légkörbe, hova számtalan báncész szem kíséerte őt 's Fóthnál leszállott. — Nemzeti színházunk látogatói szaporodnak; a' jelen vásár sok vidékit beédesget. Sajnálók ha ezek néhány páholyinkban darabóta divatkórrá válni hajló arszlános rendetlenkedés miatt fővárosunk színházi közön-ségéről torz véleménynel történek tüzhelyeikhez; némelyek földszint is amolyan sajátos urmodorban szólnak a' vidéki e-züst gombos atyafiakhoz, kik pedig nemzeti közmulató helyen, mert a' forintot becsületes keresményből fizetik, több kiméle-tet érdemlenek. — Tóth Lőrincz „utí tárcza“ — jaért Nadasdy grófnótól díszes arany iróttokkal ajándékozta meg; ismét egy el, hogy honleányink írónk érdemeit méltányolni tud-ják is, akarják is. — Pár lap említi hogy Jókay, Kaján, Pálffy, Tompa, Lisznyay, Petőfi, 's még egy pár fiatal író egy éven át teljesen megvonandja munkásságát a' szépirodalmi lapok-tól. Mi e' tervet nem tartjuk veszteségnek, azon hiedelem mi-att: hogy benne érettebb gyümölcs csirája lappang; minek megérleléséből sok életjövendőünk hön szíveinknek. Ad-dig meg helyettük fiatalabb nemzedék törekszik majd sikra lépni övéikhez hasonló koszorukat aratandó.

Amerika.

Anglia még egyszer egy, harmadik közbenjárást in-dítványozott az Oregon kérdést illetőleg, de az egyesült sta-tusok határozottan viszszaütasíták az ajánlatot, sőt még az egyesült státusok és Anglia kitünő polgáriból szerkesz-ten-dő bíróság is vissza lón utasítva 's bizonyosan állíthatni, mikép az északamerikai nép ez eljárásban tökéletesen osz-tozik. Sőt az észak rész nevezetes készületeket kíván a' há-borúhoz 's minthogy erre nagy pénzüsszegek szükségesek, a' congressus fél a' vámosökentésbe kapni, Innen magya-rázhatni a' gyapotültetvényes 's rabszolgás-átvitató Calhoun békes hangulatát, ki csak a' kormány legnagyobb taka-rékossága mellett reméli szabad kereskedelmi eszméjét ke-resztülvihetni. Egy része az amerikai whigpártiaknak tehát, noha szerfölött csekély, úgy látszik előre, hogy a' közös birtoklás mellett szavazand a' tanácsban, 's ez által a' cal-houni demokraták elpártolását póllandja e' testületben: a' képviselők házában az indítvány, miszerint ugyan az Ore-gonvidék közös birtokba vétele iránti szerződés egy évvel előzőleg felmondatik, 163 szóval 54 ellen keresztül ment még is. Csak három tag hijányzott. Azonban a' 2dik § kö-vetkezőleg írték: ez által nem fosztatik meg a' két rész azon jogától, hogy tanácskozási az Oregon kérdés jö-szerü elintéztése iránt folytathassa vagy ismét megkezdhes-se. Az ügy most a' tanács előtt van, hol allítólag melegen kezdék a' vitatkozásokat.

A' Rosas által az angol és francia követek elibe ter-jesztett ajánlatok köv. hangzanak: 1) Oribe elnökségét Montevideóban 's ennek függetlenségét minden idegen ha-talom ismérje el; 2) Martingarcia sziget 's az egyesült ha-jóhad által elfoglalt hajók adassanak vissza; 3) az argen-tini hadsereg Montevideótól vonuljon el; 4) az idegenek Mon-tevideóban lefegyvereztetvén 's az idegenekkel kötött mon-tevideói szerződések 's eladásokat Oribe elnök elismervén, ezeket pénzbeli kárpótlással ne lehessen megoldani. Ér-demleg tekintve ezen négy pont végkép elfogadhatlan 's még tanácskozási alapul sem szolgálhat, mert Rosasnak minde-nek előtt arról kell lemondani, hogy magát Montevideo ü-gyeibe, mellynek tökéletesen függetlennek kell lenni, bár-mikép is beavassa.

Anglia.

Mart. 3kai alsóházi ülésben Villiers indítványa a' gab-natörvények tüstinti eltöröltetése iránt 265 szóval 78 ellen, tehát 187 szótöbbséggel viszszaütetett. Peel ugyan mart. 2kán, de már az általános nagy vitatkozáskor is kijelen-té: mikép ő ugyan maga tervét, miszerint a' gabnatörvé-nyek haladéktalan megszüntetése még három esztendőig elhalasztatik, sokkal tanácsosnak 's kiméletesnek tekinti, mindazáltal ha mégis a' háztöbbség tüstinti eltöröltetés mellett nyilatkozik, ő a' kereskedés tökéletes felszabadítá-sát pillanatig sem ellenezi. Uj nézetek 's támokok azon-ban nem kerültek föl a' mart. 3kai vitatkozásban, mert a' tüstinti megszüntetés sürgetők nézeteiket már jobbadán a' ministeri terv általános megvitatasakor nyilvánították. Né-hány tag azonban, kik Villiers javaslatát különben elvre nézve pártolák, érdemleg mégis ellene szóltak, nehogy — mint mondák — a' ministeri tervet veszélyeztessék, vagy annak folyamát a' parlamentben gátolják 's megakasszák. Cobden hévvel pártolá a' javaslatot, csak azt sajnálta, hogy az épen e' pillanatban hozott szönyegre, melyben tart-hatni, miszerint a' védődíek pártzételökből fognák azt gyá-molítani, t. i. hogy a' ministeriumot megdöntsék 's a' kérdés feloldatását igazgatással továbbra halasszák. Szónok mind-azáltal sem az általános parlamentválasztástól sem a' véd-

vámiaik izgatásától nem tart, mely leghihetőbben éppen ellenük fogna majd kiütni. Azon aggodalom, hogy szavazásnál a ligabeliek a védősdiakkal szövethetnek, kevés egyedet kivéve, nem teljesült; mert többen közülük nyilván kijelenték, mikép ez esetben egyenesen a kormány mellett szavaznak, fentartva ugyanis a miniszteri tervnek pontról pontra vámról vámról ostromoltatását azon reményben, hogy Peel elvégre kénytelenítessék parlamentfeloszlattal a nemzetre hivatkozni. — A kevesebbséggel szavazott O'Connell Dániel is.

Spitalfields és Bethnal-Green közt egy uton, melyet a népesség növekedése országúttá változtatott, hétfőn 's kedden reggeli 6 's 7 órák között gyermekvásár szokott tartatni. E' szabad téren ugyanis mindkét nembeli gyermekek hét évtől kezdve felfelé, öszzegyűlölögnek 's magokat szolgálatul hét vagy hónap számra béreltetik. Ha pang a kereskedés, e' piacon gyakran háromszáz gyermeket is találhatni; növekedvén pedig a kereskedelmi munkásság, ötven, hatvanál többen nem gyülekeznek össze. Ezen kis munkásokat megfogadni szokott emberek leginkább takácsok, kik is a fluakat inasok pótlásául, a leánykákat pedig szolgálóul használják. Halljuk, mit szól e' részben Hickson az angol selyemtakácsok helyzete felőli jeles tudósításában: „Használom — ugymond — az alkalmat, ezen gyermekvásárt meglátogatni, hogy egyesleg vizsgáljam 's győződjem meg arról, a' mit már annyiszor hallék. Mintegy 70 gyermeket láttam egyaráson, kik többnyire szüleiktől kísértetnek oda. Alig érkezem a helyre, tüstint minden oldalról ajánlatokkal ostromoltak. — Tetszik e' flu, uram? Kell e' kis leány szolgálónak? 'stb. ezek valának a' hozzám süirin intézett kérdések. A' fluak közt, kiket ott találtam, bizonyára hatan vagy heten sem részesültek iskolai oktatásban; mert a' midőn tudomásukra adám, hogy nekem hijába ajánlkoznak, hacsak legalább olvasni vagy írni nem tudnak, majd egyedül hagytak állani. A' szülők közül többit vettem észre, kik éppen nem látszának szegényeknek. Olvasván Hickson jelentését nem menekülhetni meg bizonyos kínos érzéstől, mely egész a' bosszúságig — egész az iszonyodásig növekszik 's vajjon létezhetik e' valami természetellenibb ezen állapotnál? Atya, anya vezeti gyermekét piacra, elkótyázza elnyútt kopott áru gyanánt, kiállítja az átménök szemléletének 's testét és lelkét egyiránt firkészteti, tapogattatja egy olly korban, midőn alig fejlődött még ki az életerő, nyereszkedésből a' legtöbbet ígérőnek adják el őket a' tunya 's értelmetlen mesternek úgy, mint a' rendesnek, legkevésbbé sem biztosítván magokat jó példa 's kellő bánásmód iránt. Bizonyal sok jobban gondoskodnék, ki szamarát vagy lovát bérbe adná, mint illy szülők. Mihelyt a' szerződés meg van kötve, a' bérlő a' gyermekből kénye kedve szerint képez munkást, szolgát, kihordót 'stb; — a' gyermek kizárólagos tulajdona 12 vagy 15 órára naponként, mert a' szülők e' szerencsétlenek számára nem kívánják egyéb nevelést a' szolgálóinál. Mindennemel megelégszenek, ha a' flu vagy leány hét végén néhány sillinget hoz haza. Legkebelláztóbb visszaélés a' házi munkánál történik, ama sokágu iparban, mely a' törvények határcörébe nem tartozik, a' nélkül hogy a' felebaráti szeretet befolyását élvezné. E' viszon yok természete a' társadalmi állapotra nézve lealacsonyított foglal magában 's nem létezik egész Európában olly hely, Londonon kívül, hol illyen valamit látni lehetne; mert ehez a' romlottságnak a' szabadság némi fokával szövethetnie szükséges. A' gyermekek rabszolgasága az iparúzó társaság jellemvonása 's legszembetűnőbb mutatkozik ez Angliában, éppen azon magas foka miatt a' kifejlődésnek, melyet az ipar és gazdaság elért. Az angol dolgozó osztályok gyermekei leghivebb képét adják ama gibonitáknak, kik egészen rabszolgasági jármot öltének magokra, hogy üldözés és meghódítás elől meneküljenek. Rájok nehezülnek, daczára koruk gyengeségének, a' legterhebb munkák, géppótlék és segélyszereit használtnak, ők készítik elő a' gyárművéség első anyagát, ártalmas gőzölgéseket szíznak, málhákat hordoznak 's a' legkellemetlenebb munkákat végzik. Még a' szolgaság külső jeleitől sem kímélik meg őket, mikint ezt a' bethnalgreeni piacon láthatni.

Birmingham iparos szerkezetének szembetűnő jellemvonása azon mód, melyel a' kisebb gyármunkások géperőt szereznek magoknak, mely kizárólagos tulajdona látszik lenni a' nagy gyárintézeteknek. Manchesterben fonodákat, festedéket (festőintézeteket) sőt magányosan gőzgépeket is kibérelhetni; midőn az ember a' gyártanyák mellett elmegy, gyakran olvashatni az ajtókon: „géperő kibérelhető.“ A' yorkshirei nyílt téren a' posztógyárosak társulati segedelem által alkotnak gépeket, miket aztán mindenik szüksége szerint használhat. Mit a' leedszi kisebb posztóság társulata tőn, az Birminghamben nyereszkedés műve. Néhány rövid szóval elmondjuk az eljárást bizonyítványul, mennyire vitték Angliában a' munkafelosztást. Egy gőzgépet állítanak fel valamely épületben, mely bizonyos

mennyiségű 's különféle nagyságu szobákkal bir. A' gépkarózat által összeköttetésben áll a' minden szobában létező hajtókerekkel, mikkel illy módon a' mozgás közöltetik. Mindegyike ezen kis műhelyeknek egy esztergárt, dolgozóasztalt 's különféle iparágakhoz szükséges szerszámokat foglal magában. Midőn valamely munkás egy héti vagy hónapig tartható munkára kapott rendelést, szüksége szerint kibérel egyet vagy többet ezen szobákból 's meghatározza, milly erővel akar dolgozni. Így csekély tőke mellett 's kisebb részletben dolgozva olly előnyeket élvez, mely másutt csupán nagy tőkebirtokosoknak ad gőzerőt 's minthogy az illy intézetek, mely a' géperőt egyes részekre felosztják, igen számosak e' városban, a' tulajdonosok versenye a' bérletért olly alacsonyra csökkenti, mely a' rendszert általános használhatóságúvá képezi. Illy műhelyeket aztán igen könnyen bérelhetni ki. Hja! az emberi ész rendkívül furfangos leleményes, mindenkép igyekszik magán segítni. —

Franciaország.

Valamint feltűnő, hogy a' francia sajtó, azon ország sajtója, mely a' lengyel menekvők ezreinek vendégszeretőleg tartja szüntelen nyitva kebelét, 's melynek parlamentjében hagyományossá lón az évenkénti hivatalos részvétnyilvánítás a' lengyel ügyek iránt, a' mostani lengyel mozgalmak fölött mégis olly kivételesen hallgat: szintugy nem kevésbbé meglepő, hogy egy tény, melynek érkezését a' politikai légmérő vizsga figyelőji már régóta várják — tudniillik a' Francia- 's Oroszország közti közeledés elvégre e' pillanatokban készűl beállni. Ez által bizonyval egyik régi 's nagy vágya teljesűlne Lajos Fülöpnek nemcsak, hanem számosabb francia státusférfinak is, 's nevezetes, hogy e' közeledés előjeleit éppen Thiers ur lapja teszi közzé. Hogy valami van a' dologban, Rossi ur munkásságából is kitűnik, melyet az Oroszország 's római szék közti egyenetlenségek elhárításában fejt ki. Sőt az orosz 's lengyel arisztokrácia közti előbbi idegenkedés is tűnni látszik, mit orosz miniszter Kisseleff gróf nevének Párisban a' herceg Czartorinski fele salonokban tett gyakori látogatásai is bizonyítanak.

Lengyelország.

A' orosz hirlap Posenből mart. 5kéről következőleg ír: a' már tegnap déli órákban figyelmet gerjesztett utcazi 's közhelyi néphullámzás, estefelé mindinkább növekedett, főleg az ópiaczon, a' széles uton 's a' Wallischeyban. Az utóbbinak valamennyi csapszéke telve vala mindenféle gyűlevészszel, mely ott mértéknélküli pályinkavásnak adta magát. A' kedélyek feszültsége nyíltan mutatkozott 's nem csupán nagy aggodalom jelentkezett a' békeszeretők arczaín 's fenyegető jelek a' kalandorokéin, sőt még ezeknek nyilvánosan történt összecsoportulásiról 's különféle fenyegetésekről is beszéltek. Ugy látszék, mintha a' lázadók újabb fegyveres csoportokat várnának segedelműl. Hogy illy demonstratiók mellett számosabb elfogatás történt, a' dolog természetéből magyarázható. Szürkület beálltával megkezdődtek a' katonai rendszabályok 's mozgások, miket azonban a' kémekek a' fölkelőknek bejelentvén, egész éjen át nyugodtan maradt a' város belseje 's ámbár hallatszottak ugyan ittott egyes lövések majd a' fölkelők majd az őket üldöző katonaság résziről, mindazáltal ezek semmi nagyobb eredményre nem vezettek. Mondják azonban, miszerint egyes de csoportos fegyveres fölkelők nemcsak a' külvárosok némelly zugaiban, hanem a' főutczákon is látták magokat. Az bizonyos, hogy a' nagy és kis timárutca szögletén egy altisztre lőttek a' fölkelők, de a' golyó nem talált 's a' csoport hirtelen elüint. Mondják, miszerint legközelebb királyi rendelet érkezendik, mely a' várost ostrom alá helyezi. 'S valóban a' szomorú események következő kir. rendeletet vontak magok után: „Mi Fridrik Vilmos, isten kegyelméből Poroszország királya 'stb. A' krakói birtokon 's annak szomszédságában kiüört lázadás, ezzel összefüggőleg a' poseni nagyhercegségben 's nyugati Poroszország több kerületeiben felfűdözött forradalmi szövethetéseket, a' politikai vétkekek erőszakos megsabeditásának kísérlete Posenben 's a' porosz Stargardt szándékolt megátámadtatása eléggé mutatják, milly czélokra valának főleg idegen küldönczök által az ottani forrongások 's felizgatások intétve 's milly nagy veszély fenyegeté hű alattvalóink életét 's vagyonát. Kénytelenek valánk tehát mély fájdalomunkra rendkívüli rendszabályokhoz nyulni és státuszminiszteriünk véleményének kihallgatása után keleti Poroszországot 's a' poseni nagyhercegséget illetőleg ideiglen következőleg intézkedni: 1) Ki ezentul mint a' fegyveres hatalom, felsőség vagy ennek küldöttei megátámadója, vagy mint ezeknek ellenszegűlő elfogatik, ugyszinte, ki mint alattvalóink fellázítója, vagy e' czélra fegyvert osztogatólag, tetten kapatik, a' parancsnokló tábornok által minden egyes esetben is összehívandó 's egy főtiszt elnöklete alatt három kapitány, három hadnagy 's három altiszt és egy hadügyészből állandó haditörvényszék elé állítván, agyonlövétessel

büntetessék, mely tüstint a' parancsnokló tábornok által aláírt ítélet meghozatása után végrehajtandó. 2) A' parancsnokló tábornok fel van jogosítva a' halálbüntetés végrehajtását felfüggeszteni 's minket további elhatározás végett e' felől tudósítani. Egyébiránt atyailag bizunk német és lengyel származásu hű alattvalóinkban, miszerint az irántunk régóta tanusított hűségben tovább is megmaradván, minden erőbűl a' nyugalmat 's rendet erélyesen fentartani 's hatóságinkat a' esendzavarok üldözésiben gyámolítani fogják. Jelen intézvény a' poseni, brombergi, marienwerderi 's danzigi kormánylapok által kihirdettetvén, közzététele után tüstint életbe lépjen. Potsdam, mart. 7. 1846. (Aláírások.)“ —

A' orosz hirlap Posenből mart. 8káról így ír: Habár mult újról nincs is semmi tudósítani valónk újabb lázadási mozgalomról, mégis fájdalom! ismételve tanuskodhatunk, milly iszonyatos elemekkel kell mind hatóságinknak mind katonaságunknak küzdeniök, olly elemekkel, miket a' legnagyobb demagog 's valódi forradalomfi utálat 's átokra méltóknak fogna találni. Értjük az orgyilkosok sötétálmok merényeit, kik árulóként merészek a' védtelen irányában, de nyílt harcban gyávák 's nyomorultak. Sok fölkelőrűl beszélük, mikép töltött puskával kezeikben, a' katonaság 's rendőség hirtelen közeledtével egész testökben reszketni kezd 's magokat gyermekként hagyák elfogatni. 'Sa' gyáva merények közül csak e' következők hozzuk itt fel: esti homályban egy magas rangu személy megy egyedűl 's fegyvertelenűl, hirtelen hozzá ugrik valaki, tört döf mellébe 's elillan. Szerencsére ezüst szelenczéje fogván fel a' szurást a' megtámadott sérelem nélkül odább haladhatott. — Mart. 3kai éjjelen, midőn a' fölkelőket Wallischeyban megtámadták, ezek közül számosabb különféle rejthelyekbe menekültek a' parton, vagy vízbe ugráltak. — A' kormány állítólag mély pillantatot vete az itteni, most bezárt lengyel tanoda belsejébe. —

A' mart. 9kei poseni hirlap következő két jelentést közöl: I. Posen város jelen körülményei szükségessé tevék a' Máriáról nevezett tanoda növendékeit már f. hó 6kán elbocsátani a' husvétü szünetre. Ennek következtében ama vidéki szülők, kiknek fiaik még haza nem érkeztek, ezennel felszólítatnak, hogy azoknak tüstinti haviavételéről gondoskodjanak, egyszersmind e' részben minden érdekletnek tudomására juttatják, miszerint ez intézetben az oktatás husvét után a' szokott időben, mely iránt is a' növendékek elbocsátatásuk alkalmakor az igazgató által értesítve lőnek, meg fog kezdetni. Posen mart. 7. 1946. (Aláírás.) II. Az itteni körülmények korlátozást parancsolnak az idegenekeli közlekedésben. Ennélfogvást az idegenek itt csak 24 óráig tartózkodhatnak, minek multával a' várost elhagyni, vagy további mulatás iránt különös rendőrségi engedelmet eszközölni kötelesek. Ezen határozat alá esnek nemcsak a' vendéglőkben hanem magánházakban is mulató idegenek, kik ha ezen rendeletnek nem hódolnak, önkéntelen eltávolításukat, vagy netalán bebörtönöztesüket is várhatják. Azon vendéglők 's lakosok pedig, kik idegeneket rendőri helybenhagyás nélkül fenmondott időn tul elfogadnak, 10—20 rtallér bírsággal, vagy aránylagos elzárással büntetnek. Posen mart. 7. 1846. Minutoli rendőrelnök.“

Krakói hírek mart. 12kéről következőleg hangzanak Megszállván Krakó város 's állomány birtokát a' vèdhatalmak seregei, a' három hadtest parancsnokai a' három hatalom képviselőivel egyetértve minden lehető intézkedésről gondoskodtak, hogy a' rend ismét helyreállítván, az igazgatás szokott rendes folyamát visszanyerje. Hogy pedig ez a' mostani körülmények közt nem lehet más mint katonai 's hogy annak vezetését okvetlen egy kézbe kell összpontosítani, legelső föltételeül tekintették a' szabályos ügyfolyamnak 's ennél fogvást a' hadseregi parancsnokok a' képviselőikkel tanácskozványba összeűlvén elhatározták, hogy az ausztriai hadtest parancsnoka álljon az időközi hadikormány élire; rendelték továbbá, miszerint Krakó város örökségét kizárólag az ausztriai katonaság, az állományét pedig a' határvonalok szerint az orosz czári 's porosz királyi hadtest képezendi. Ugyszinte minden, mi a' seregek tartása 's ellátására szükséges, rendbe lón hozva, a' polgári kormányzatnak a' hadi parancsnok vezérlete alatti szerkesztése iránt gondoskodva, 's vegyes hadi bizottság kinevezve, mely a' lázadásbani részvétről netalán bevádolt személyeket előleg kihallgatván, azokat, kik a' három hatalom alattvalói, illető bíróságuk alá bocsátja, kik pedig született krakóiak, vagy idegen ittmulatók, további rendes itélőszéki eljárásra letartóztatja, csekély vétségnél azonban szabadon ereszi. Miután mindezen intézkedés megtéteett, 's életbe lón léptetve, a' hármas hadseregi parancsnok köz feladatukat megoldottnak jelenté. Az orosz lovassági tábornok Rüdiger Varsóba, porosz kir. altábornagy Brandenburg gr. Sziléziába tért vissza, 's a' Krakó városba nyomult orosz czári 's porosz kir. seregek is odahagyák e' várost, kijelölt állomásaikat elfoglalandók.

22ik szám.

Gőzhajózási jelentés.

A' cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság évi közgyűlése folyó 1846ik évi márt. 20kán pénteken délelőtti 9 1/2 órakor Bécsben az ugynevezett Tuchlauban 558. sz. alatt a' hangászegyleti cs. kir. udv. biztos ur jelenlétében fog megtartatni.

A' szavazattal bíró részvényes urak méltóztassanak az e' gyűlésre szóló belépti jegyet, a' tanácskozás alá veendő tárgyak programját, a' nyomtatott mérleget, az ahhoz tartozó mult 1845dik évi számadási kimutatásokkal együtt, s az alapítandó nyugdíjtoke alapszabályai tervét a' márt. 12ke óta szolgáló egyedeket illetőleg, a' gőzhajó-hivatalból (Bécs Bauernmarkt Nro 582.) elvitetni.

Bécs, márt. 5. 1846.

A' cs. kir. szab. első dunagőzhajózási társaság igazgatósága. 3—3

Gőzhajók járása.

Pestről Bécsbe naponkint. Indulásidő: reggeli hét óra.

„ Zimonyba, Eszéket érintve, le- 's fölmenet minden kedden.

„ Drenkóvára, minden vasárnap, Titelt érintve le- 's fölmenet minden pénteken.

Indulás-idejük az alsó állomásokra utazó gőzösöknek: reggeli öt óra.

A' következő változások, valamint az árjegyzéken kívüli szállítás különösen fog közzé tétetni.

Pest márt. 13kán 1846.

Gőzhajózási hivatal. 2—3

A' nmélt. magyar kir. udv. kincstár részéről hirdettetik, hogy ő felsége a' zombori k. k. igazgatóságnál egy ideiglenes irnokot évenkénti 300 pftnyi fizetéssel, és 60 pftnyi lakbérrel, természetben pedig 18 p. mérő kétszeres búzával és 6 öl tűzifával felá- lítani legkegyelmesebben parancsolván; —

kik ezen hivatalért folyamodni kívánnak, ebbéli a' szükséges iskolai és egyéb bizonyítványokkal ellátandó folyamod- dasukat, a' mármárosi kir. kamarai igazga- tóságnak folyó 1846ik évi április 4dik nap- jáig nyujtsák be.

Szigeten február 17én 1846. 2—3

Csöd kamrai ügyvédségre. A' mármáros-szigeti királyi kamarai ügyvédi állomás 500 pft. fizetéssel, 40 pozs. mérő búzával, 100 pozs. mérő zab- bal, 36 szekér szénával, 3 mázsa sóval, 20 öl tűzi fával, és szabad lakkal megürül-

vén, azok kik azt elnyerni ohajtják, szüksé- ges bizonyítványokkal ellátandó folyamo- dasukat, a' mármárosi kir. kamarai igazga- tóságnak folyó 1846ik évi április 4dik nap- jáig nyujtsák be.

Szigeten február 17én 1846. 2—3

Olein-szappan.

A' nm. m. kir. helytartótanácstól nyert kegyes engedély következtében jelent- jük ezennel, mikép jelen idő óta

Pannónia-gyertya

és Stearin (darabokban) raktárunkban (nagyhid utczái Weiss ház 678. sz. a.) az annyira kedvelt, s ruhamosásra főleg alkalmas

Olein-szappan

(melly gyakorta milly-szappan név alatt is előfordul) folyvást legjutányosb áron lesz kapható. Ki ezen szappant egyszer megpróbálja, azt jeles tulajdonsagai miatt bizonytal mindíg használná, miután, sok tekintetnél fogva, minden egyéb szappannak előbe teendő. —

Megrendelések ekkép czimeztessnek: „B. Weiss et Comp. in Pest.“

Pest, márt. 3. 1846.

Az első magyar stearin-gyár-részvény-társaság igazgatósága. 3—3

Árcsökentési hirdetvény.

536. sz. A' nagyméltóságú magyar kir. udv. kincstárnak f. é. február 11kén 543lik szám alatti kegyes rendelete következtében közhírré tétetik: miszerint az ujon építendő kézmárki kir. só- és 30ad épületeknek végrehajtása arcsökentési uton történendő.

Ennek következtében azon műmeste- rek, kik a' fenemlített építéseket magokra vállalni szándékoznak, ezennel felszólítat- nak 1846dik évi április 29kén a' kir. só- és 30ad hivatalban Kézmárkon az alább kitett bánatpénzzel ellátva megjelenni: ugymint: Kőműves és napszámos munkáért 226 ft. Kőműves anyagok szállításaért 430 ft. Kőfaragó munkáért 11 ft. Ács-munkáért 86 ft. Ács-anyagok szállításaért 211 ft.

Asztalos munkáért 65 ft. Lakatos munkáért 50 ft. Kovács munkáért 20 ft. Üveges munkáért 13 ft. Fazekas munkáért és öntött vas- kályháért 20 ft. Rézműves munkáért 14 ft.

Összesen 1146 ft.

Hogyha valamely műértő, vagy mes- terember az egész építést felvállalni kíván- ná; akkoron a' fentebb kitett összevet az ár- csökentés előtt lefizetni köteleztetik.

Az építésekre vonatkozó tervek és költségvetések, nemkülönb az arcsökken- tési és szerződési feltételek szokott hiva- talos órákban a' kézmárki kir. só- és 30ad hivatalban megtekinthetők. — A' magyar k. építészeti főigazgatóság által. Budán, 1846ik évi mártius 12én. 1—3

Hirdetvény.

Ó cs. s. ap. kir. felsége a' bánági és arad- modenai kincstári uradalmakban létező te- mesi, nagy-beeskereki, verseczi, lippai, lu- gosi, oraviczai, pécskai és aradi kincstári ü- gyvédségeken felül, még Csatádon, Szőregen, Dentán, Rékason, és Bogrányban, összesen öt új ügyvédi hivatalt olyan méltóztatott leg- kegyelmesebben rendszeresíteni, hogy a' teme- si, lugosi és pécskai ügyvédségekre egy egy segéd,—azonkívül a' temesi ügyész mellé két irnok, a' többiekhez — pedig mindegyikéhez egy irnok, és egy hajdu adassék.

Az ügyészek 600 pftnyi évi díjjal, 50 ft. írószervátsági általánnyal, szabad lakással, 80 pozs. mérő kétszeres, 104 p. m. zab, 288 má- zsa széna, 6 szekér szalma, és 30 öl tűzi-lából álló ellátási díjjal; — a' temesi ügyészségi se-

géd 400 pftnyi évi díjjal, s 150 ft. lakbérrel, — a' lugosi és pécskai segédek pedig 300 pftnyi évi díjjal, és 100 ft lakbérrel, s mind a' három külön 25 p. m. kétszeres gabona és 20 öl tűzifa ellátási díjjal; — az aradi ügyészségi irnok 300 f. a' többi 14 irnokok pedig 200 ft. évi díjjal, és mindnyájan 48 ft. lakbérrel, 24 p. m. kétszeres búzával és 6 öl tűzifával lesznek ellátva.

Azon egyedek tehát, kik a' fennevezett legkegyelmesebben rendszerített új hivatalok egyikét elnyerni ohajtanák, e' részben folya- modványaikat az elvégzett tanulmányok, eddigi hivataloskodásuk, tiszta erkölcsiségök, s a' törvénykezéspályán szerzett ismeretükről hi- teles bizonyítványokkal ellátva a' nm. m. kir. udvari kincstárnál, vagy a' temesi k. kincstári igazgatóságnál benyujtani ügykezzenek. 1—3

Kész misemondó-ruhák.

Hirsch Ferencz selyem- és divatárus

boltjában legjutalmash áron kaphatók; továbbá: selyem, arany- és ezüst himzetű gyönyörű nehéz templomszőretek díszítvényekre, damasz-szőretek zászlókra 's egészen nehéz violaszin és vörös gros de naples, habos (moiré) és őrszalagok Pesten a' váezi utcában „a' szarvas hoz“ hol mindentéle megbízatás elfogadtatik min- dennemű templomi díszítvényekre, menyezetre, püspöksüvegre, velumra, biretre, albára, szemfödélre, osztayacsokóra 'stef. jutalmas és gyors szolgálat mellett. 6—6

Ölfa-eladás.

A' fels. cs. kir. család jószág rászkevi urodalom főtisztii hivatala részéről ezennel közhírré adatik, hogy az urodalmi erdőkhöz 1845 év folytában vágatott ölfa folyó évi mártius 30kán következő raktárakban, kedvező feltételek mellett közárverés utján eladatik és pedig: Az újfalusi raktárban 700 öl puha hasábfá „ „ 78 öl puha gömb. fa „ „ 21 öl kemény „

A' sillingi raktárban 260 kemény hasábfá „ „ 115 „ gömb. fa „ „ 600 puha hasábfá és „ „ 138 „ gömbölyűfa Az árverés megirt napon reggeli 9 ó- rakor kezdetik az újfalusi raktárban és foly- tattatik a' sillingi raktárban. — A' venni szándékozók fen kitett helyeken szükséges bánatpénzzel ellátva megjelenni kéretnek. Keit Promontorban, mártius 8dikán 1846. 1—3

Csödület.

A' nagyméltóságú magyar kir. udv. kincstár részéről hirdettetik: miszerint ő felsége a' bácsi Ferencz-esatornánál követ- kezendő új tisztii állomást, nevezetesen a' zombori esatornai igazgató hivatalnál egy díjas gyakornokot évenkénti 150 pftnyi se- gély-díjjal, a' sztpári valamint a' monos- tori beszedő hivataloknál egy egy díjas gyakornokot 120 pftnyi díjjal legkegyel-

mesebben rendszeresíteni méltóztatott. Kik tehát ezen állások valamelyikét megnyerni kívánják, arra felszólítatnak, hogy a' szük- séges iskolai 's egyéb bizonyítvá yokkal ellátott folyamodványaikat, mellyekben a' honban divatozó nyelvbent jártasság is bi- zonyítandó, legfeljebb f. évi mártius utól- jaig a' zombori kir. kincstár igazgatóságá- hoz headják. A' technikai előtúdománytal bíróknak előny adandik. 1—3

Bosco 3 rendű mutatványai.

Bosco a' híres bűvész elutazása előtt a' magyar nemzeti színházban há- rom egyiptusi bűvészet-mutatványt adand, u. m. márt. 19kén esütörtökön, 22kén vasárnap, és 24kén kedden. Ezen mutatványok előadásának kezdete mindig déli 12 óra pontban, vége 2 után. Páholy- és zártszék-jegyek kaphatók a' bűvész szállásán az Angol királynéhoz czimzett fogadóban első emelet 15ik szám alatti szobában. — Bővebb értesítést a' napi hirdetvény kövölend. 2—3

Hirdetés.

Néhai tudós Schwartner Márton urnak a' pesti királyi tudományos egyetemen a' Diplomatika és Heraldika tanítójának, könyv- tár őrnének és a' böleselkedő kar seniorának hagyományából 100 pft. ajánlatik a' követ- kező tárgyról készített legjobb értekezés jutalmául: „Unde fluxit, et quibus rationibus innititur, Verböczy doctrina de patria potestate?“ (Honnan eredett és minő okokra tá- maszkodik Verböczy tanítása az apai hata- lomról?)

Azon értekezés, melly a' jutalmat meg- nyeri, máshonnan e' czélra ajánlott költség- gel kinyomatik, és annak 12 példányai szerzőjének általadatik.

A' határnap, a' meddig azok, kik a' ki- tett jutalomért vetélkedni szándékoznak, ér- tekezéseiket az idevaló királyi tudományos egyetem nagyságos Rectorának postabér terhe nélkül általküldeni tartoznak, jövő

1847ik esztendei február hó utolsó napjára van kitűzve; azon nap pedig, mellyen a' 100 pforintból álló jutalma' legjobb értekezés szerzőjének odaítéltetik, 1847ik esztendei július 15ö napjára határozatott.

Az olyan értekezés, melly az ő szer- zője nevét nyilván kijelenti, ezen tudomá- nyos vetélkedéshez nem bocsáttathatik be; ha nem csak az olyan, melly valami jejszót, a' homlokán viselvé, a' szerzője nevét, és más- ot megismertető jeleket egy melléje kap- selt, de zárva lepecsételt levélkébe fog- lalja, mellyen kívülről ugyanazon jelszó legyen írva.

Ezen tudományos vetélkedésre mind a' hazai mind a' külföldi tudós férfiak meghi- vatnak, kik az ő értekezéseiket deák, ma- gyar, német vagy francia nyelven készít- hetik. — Kelt Pesten, február 26án 1846.

A' Schwartner jutalom- hagyományának igazgatói. Pálma Elek egyetemi jegyző. 2—3

Meghívás.

Alulirt igazgatóság a' 12ik rendes közgyűlés kiiratasát elhatározá 's az vasárnap folyó évi április 5kére tűzte ki.

Midőn tehát a' szabályok 16. §sza értelmében mindazon részvényes urakat meghija, kik a' közgyűlés előtt legalább 4 hónappal a' neveikre szóló részvények birtokában vannak, 's a' társaság könyveibe beiratvák, arra figyelmet egyszers- mind, mikép a' szavazástétel a' tavalyi közgyűlésben határozottan elfogadott foko- zatok szerint fog megtartatni, miszerint egy részvény birtokosa 1 szavazatot, 3—5 részvénytől 2 szavazatot, 6—10ig 3, 11—20ig 4, 21—30ig 5, 31—40ig 6, 41—50ig 7, 51—60ig 8, 71—90ig 9, 90 's több részvénytől 10 szavazatot birand, és hogy a' szavazási képesség a' részvények kimutatása által a' közgyűlés napján reggeli 7 ó- rától 9ig a' középponti hivatalnál fog véghez menni, 's kilenczkor kezdődnek a' ta- nácskozások, miknek tárgyai lesznek:

- 1) az 1845. fizetendő osztalék; 2) kimerítő számadási jelentés 1845re; 3) a' szabályok értelmében évenként történő igazgatóság és kormányzó vá- lasztvány kinevezése. 4) Technikai jelentés a' Szeredig való építés fölött.

Első magyar pozsonynagyszombati vasut.

Pozsony, febr. 22. 1846.

Kohlmann H. titkok.

Nesster József igazgató,

Kania Janos igazgató. 3—3

Soussigné français de nation, à l' honneur de prévenir les amateurs de la langue française, qu'il désire se placer dans une maison comme maître de langue auprès des ado- lescens de ja avancés dans l' étude de cette langue. — Son adresse dans ce bureau. 1—2

† A' kis-igmándi új majorban van eladásra 2—3 éves Koeltheateria panniculata 160 darab, darabja 12 kr. — Amorpha fruticosa 1000 darab, darabja 4 kr. — Celtis orientalis 300 darab, darabja 12 kr. és Sparcium junceum 200 darab, darabja 5 kr. mind pengő pénzben kitűzve. Venni szándékozók Bognár József gazdához forduljanak. — 1—3

† Előeladás.

Adacsi pusztán tettes özvegy Ritter Jakabné asszonyosság részéről egy telivér arabs sötét-gesztenye-pej apa-ló, legjobb idejében igen illendő áron szabad kézből eladó. —

Ugyanott 10 anyakacsa, mellyek között egy egészen telivér arabs, többje pe- dig mind válogatott jó véreűek szante illendő áron Illavie ménnel fedezve vemhek- kel akár egyesén akár egyszerre is megvehetők. 1—3